

Rend- Tartományi Közlöny

A KAP. SZ. JÁNOSRÓL NEVEZETT FERENCRENDI TARTOMÁNY

HIVATALOS KÖZLÖNYE

1913. Április

A FŐTISZTELENDŐ P. PROVINCIALIS MEGBIZÁSÁBÓL SZERKESZTI:

P. PESTI EMMÁNUEL

GYÖNGYÖSI HÁZFŐNÖK, THEOLOGIAI TANÁR.

Kiadótulajdonos: A Kap. Sz. Jánosról Nev. Ferencrendi Tartomány Főnöksége Gyöngyösön.

A tartományfőnökség közleményei.

Kedves Testvérek!

Bizonyára mindannyian hallottatok már arról a mozgalomról, amely Rómából kiindulva úgyszólván már a keresztény világ minden részébe elhatott és tért hódított magának, s amely azt tűzte ki feladatául, hogy az idén a lehető legnagyobb és legfényesebb ünnepek keretében fogja megülni az Egyház felszabadításának és a kereszténység a pogányság fölötti teljes diadalának 1600-ik évfordulóját. Ünnepel a keresztény világ ebben az esztendőben. Most van ugyanis 1600-ik esztendeje annak, hogy vége szakadt ama véres üldözések fonala, amelyeknek Krisztus hívei majd teljes három századon ki voltak téve, most üli az Egyház szabadságának 16 százados jubileumát, amidőn számára is felvirradt a békesség napja és elhagyhatta a katakombák sötét földalatti üregeit és kivonulhatt az Isten szabad ege alá és bátran, minden bántódás nélkül hirdethette Krisztus tanát a népek és nemzeteknek.

313-ban történt, hogy N.-Konstantin császár, miután a mindenható Isten segítségével a szent kereszt zászlaja alatt leverte elleneit — kiadta Milánóban híres rendeletét, amelyben a keresztények üldözését szigorúan megtiltja és teljes, korlátlan szabadságot biztosít Krisztus egyházának.

Miután tehát a jó Isten ennek a magasztos eseménynek 16 százados évfordulóját megélnünk engedte, kell hogy lelkünk mély hálával teljék el az isteni Gondviselés irányában és szent öröm és buzgalom fogja el szívünket és kell, hogy ezt a szép jubileumot tőlünk telhető legnagyobb fényvel és pompával ünnepeljük meg. Azonban nekünk sz. Ferenc fiainak, akik kezdetől fogva mindig azon voltunk, hogy az Egy-

háznak hűséges harcosai legyünk, és akiket zászlóvivők gyanánt állított oda az Úr híveinek élére, kell, hogy azon fáradjunk teljes erőnk-ből, hogy ez az ünnepség nemcsak külsőségekben, merüljön ki, hanem az legyen a fő törekvésünk, hogy a keresztény szívekben a Krisztusban való hitet és az Anyaszentegyház iránti erős ragaszkodást fölkeltjük, ápoljuk és megerősítsük.

Ez a szempont indította arra rendünk Rmus Generalis atyját, hogy összes testvéreirez buzdító szózatot intézzen e jubileumi esztendőben és felhívja figyelmünket arra, hogy e jubileumot minél ünnepélyesebben iparkodjunk megtartani, hogy az felejtethetlen legyen úgy a mi mint a hívek szívében.

Én a magam részéről is teljesen ezt az elvet vallom és óhajtom és ezennel elrendelem, hogy minden rendházunkban emez ünnepélyeségeket megtartsák. Az időt, hogy mikor és a módot, hogy hogyan azonban nem írom elő, mert úgy is tudom, hogy az egyes egyházmegyék főpásztorai erre nézve részletes utasításokat fognak adni. Minden zárda tartsa meg tehát azon egyházmegye előírásait, amelyben van, még akkor is, ha nincs plébániája. Ha azonban a megyéspüspökök erre nézve intézkedéseket nem tennének — amit kizártnak tartok — úgy én meg fogom adni a kellő utasításokat a jubileumi ünnepek mikénti megtartására.

Kelt Gyöngyös, 1913. április 9-én

P. UNGVÁRY ANTAL
Minister Prov.

A főtiszt. tartományfőnök atya megbizásából:

P. Virág Vendéc
Secr. Prov.

N. Konstantin Győzelme.

Emléksorok a „Constantiniana solemniak“-hoz.

A Gondviselés különös intézkedését látja a történetíró abban a tényben, hogy a kereszténység az ismeretlen, a többi néptől izolált zsidóság körében született meg. A zsidóság Istennek kiválasztott népe volt. Kitiünő földrajzi konstellációja a syriai sivatag és a Földközi tenger között, az ókori kultúra két legidősebb centrumának, Babilon és Ninivének közvetlen hatáskörébe helyezte. Az egyháztörténet első lapjaiból látjuk, hogy a zsidóság, mely ennek a kulturát és a keresztény eszméket hirdetni és terjeszteni hivatott lett volna, nem hordotta magában e két világtörténelmi tényezőnek teljes kifejtéséhez szükséges erőt. Már maga az a szűkre körözött pretenzió, mely a kereszténység hozta javak kizárólagos birtoklását magának egyedül vindikálta, azt a veszedelmet rejtette magában, hogy a kereszténységet megfosztja előbb-utóbb specifikus, minden népnek és időnek megfelelő internacionális jellegétől. A zsidó-kereszténység és a pogány-kereszténység ennek a veszedelemnek a külső, történelmi kialakulása. Egy félszázad elkeseredett küzdelmei tudták csak ezeket a praktikus érvényesülésre törekvő veszedelmes áramlatokat diadalmasan visszaszorítani. A két Apostolfejedelem személyét is belevonták a harcba. Az apostolok 50-ben tartott jeruzsálemi gyűlésén, amelyen e két ellentétes áramlat keményen egymásra tört, elvileg tisztázódott némileg a helyzet. Az Antiochiában lefolyt vita azután a praktikus életben is elsimította a zsidó- és pogánykeresztények közt fennálló nehézségeket. Ettől az időtől kezdve a zsidó szellem, mint domináló tényező, kivés a mind jobban kath. jelleget öltő egyházból. Az egyház egy lépést előre tett.

Babilon és Ninive kulturája, melynek hatáskörébe a zsidóság tartozott, Nyugotnak vette útját; először Görögországba, innét Rómába s egyáltalán Itáliába. Benne és vele az ifju kereszténység, mely, miután először positiv értékeivel át meg áthatotta e világkulturának hordozója, alaptényezője lett — szintén Görögországba és Rómába tartott. A fiatal tüzes szellemű egyházban rejlő isteni erők fényes diadalt arattak az ellene fellépő ezer nehézségek fölött. A büszke hatalmas Róma és Görögország gögös fiai ösztönszerűleg felismerték a győzedelmesen előretörő kereszténységben esküdt ellenségeiket és halálos csapást akartak reá mérni tiz kegyetlen üldözésben. Ez az erőmérkőzés a szoros értelemben a létért való küzdelem volt. A vesztes félnek történelmi szükségességgel el kellett tünnie az életküzdteréről. Egymás mellett létezni és fejlődni az antik-pogány államnak és a kereszténységnek abszolút lehetetlenség

volt. E lehetetlenség okait ismerjük. A legfőbb az volt, hogy az antik-pogány állam legbensőbb valójában gyökerező és szervezetét teljesen átható és betöltő állam-abszolútizmus csak azt a vallást ismerheti el állam-vallásnak, mely mint állami intézmény mindenképen aláveti magát az állam omnipotenciának. A kereszténység pedig legbensőbb lényege szerint nem tűr s nem tűrhet államabszolútizmust saját jogkörében. Így tehát a kereszténység győzedelmeskedett az antik-pogány állam fölött. De csak bensőleg. Külső megnyilatkozását a még mindig erős pogány állam vashatalma szorította vissza.

Ez az egyház történelmi képe a 312. évben október 28, mikor Konstantin a birodalom legnagyobb részének fiatal Cézárja Róma falai alatt diadalmasan megküzdött Maxentius hadseregével. Maxentius eltérve a szokott hadviselési módtól, nyílt csatatéren állította fel légióit Konstantin ellen. Azt gondolta, hogy a véres harcokban felső Itáliában megtizedelt, kifáradt hadak felett könnyen fog győzedelmeskedni. A hadi szerencse nem kedvezett neki. Konstantin diadalittas csapatainak élén visszaszorította Maxentius hadseregét a Saxa Rubra szoros és a milviusi hid közé. És dacára a hősieles ellentállásnak, melyet Maxentius kifejtett, megbomlott az erőteljes, heves támadás következtében a csatasorban a rend; a vad tollongás közt menekülők alatt leszakadt milviusi híd romjaiba temette és a Tiber piszkos hullámai elseperték a harcolók nagy részét. Maga az usurpator is ottveszett. A többi megadta magát.

E néhány óráig tartó heves harcnak világtörténelmi jelentősége lett. Kihatásai a jövő idők alakulásaira kiszámíthatlanok voltak. Nem az ötlük elsősorban szemünkbe, hogy ugyanazon birodalomnak emberáradatai küzdöttek egymással, nem Konstantin és Maxentius közt dőlt el a háború; Konstantin győzelme nem azt jelentette, hogy Róma és Itália föltétlen ura lesz majd: ami 312. okt. 28-án történt, az nem volt a szigorú törvényektől szabályozott rendes történelmi eshetőségeknek egy fázisa; sokkal magasabb nézőpontokból kell a milviusi hídnál aratott győzelmet megítélni. Eszme-eszme ellen harcolt itt. Történelem történelem ellen olyképen, hogy a jelen és a jelenben foglalt jövő küzdött a multtal. Maxentius az antik világ megtestesítője a haruspicek jóslataira hallgatott és a legyőzhetetlen legionak erejére támaszkodva küzdött ellenfelével. Azt remélte, hogy egy fényes győzelem gazdag sikereivel, át emelheti az antik világot a történelmi fejlődések teremtette kritikusan határain, kikerül-

heti majd a scyllát, melybe ha belevész, menthetetlenül elpusztul. Konstantin, ki már a kereszténység hozta gondolatok világhódító hatalma alatt állt, jóllehet külsőleg még nem szakitott teljesen a pogánysággal, „a mennyek Istenébe és az Ő Logosába, a világ megváltóba, Jézus Krisztusba, vetette bizodalma. A csodálatos erejű szó *τοῦτο ἴσα* hatotta át hadseregét és a labarumok árnyában vezette azt harcba és diadalra. Konstantinban győzött a kereszténység a római birodalomban. Ez a világtörténelmi esemény egyelőre még nem törte ugyan szét azokat a rabbilincseket, melyeket az antik államabszolútizmus külsőleg rákóvácsolt. Csak közelebb vitte a kereszténységet tulajdonképeni céljához: korlátlan szabadság a lelkek érdekében folytatott munkálataiban; megérlelte az antik világ szemláltára azt a gondolatot, hogy a kereszténység és egyáltalán a vallás nem az állam miatt van, hanem megfordítva: ő képezi az állam alapját. A kereszténység e győzelemmel nagy lett az antik-pogány állam keretében.

Bent azonban a szívekben elsősorban Konstantinban mélyebbhatású pszichológiai változásokat eszközölt e győzelem. Kézszelhetően meggyőződött, hogy a keresztények Istene nagy és az ő segítségével a meghallgatás reményével bízhat mindenki, ki hozzá folyamodik. Mindjárt, Rómába való bevonulása után öltött testet ez az ő benső meggyőződése, mikor a szoborra, melyet a lelkesedő rómaiak tiszteletére emeltek, ráíratta, hogy a kereszt győzött, ő csak eszköz volt e győzelem kivívásában. Igaz, csak élte utolsó pillanataiban pecsételte meg szavának komoly voltát, amikor Anchirosban megkereszteltette magát; azt sem mondhatjuk, mint Eusébius és a görög Egyház teszi, kik Konstantin nagy alakját a Szentek díszfényével akarják körülvenni, hogy a kereszténység egyszerre átváltoztatta volna ennek a kemény, abszolút hatalomhoz, ellentmondást nem tűrő fiatal Cézárnak erkölcsi életét: az a vad szenvedélyesség, mely eddig minden korlátot lerombolt, tombolt a milviushídi győzelem után is féktelenül; nem egyszer tört az ki és pusztított, összetört mindent, ami vasakarata előtt föltétlenül meg nem hódolt vagy gyanakodó lelkének táplálékot nyújtott. De nyilvános működését mindjobban áthatotta a kereszténység szelid szelleme. Látjuk ezt különösen a törvényhozásában, mellyel észrevétlenül lassankint át meg át gyúrta az antik társadalmat és életének legnagyobb tetteiben: a milánói ediktumban, melyet 313. febr. havában Liciniussal egyetemben kibocsájtott. Ezzel a rendeletével megkoronázta az Egyház évszázados küzdelmeit dicső győzelemmel. A rettenetes szenvedések után fölragyogott a szabadság napja. Szabad vallásgyakorlatot biztosított mindenki számára.

Fölruházta a keresztényeket azokkal a jogokkal, melyektől a pogány állam keresztény volt miatt megfosztotta őket.

Visszaadta nekik az elvett templomokat és javakat és a ker. hitközségeket jogi személyeknek ismerte el. Márk Aurél rescriptumát semmisnek nyilvánította a kereszténységre nézve, minden téren ugyanazon jogalapot teremtette a kereszténység számára, mint milyen a pogányság nyugodott. Maximinus a keleti birodalom Cézára vonakodott ugyan az új rendet elismerni, de mikor 314. Adrianápoly mellett csatát vesztett, az ediktum keleten is jogérvénybe lépett. Konstantinban volt annyi erő, hogy az egész birodalom területén végrehajtsa az ediktum határozatait. 324-ben a hatalmas birodalom egyeduralkodóvá lett. A zseniális államférfiu intuitív tekintetével azonnal fölismerete, hogy a birodalom politikai egységét csak úgy fogja biztosíthatni, ha egész területén vallási egységet teremt. Az imént fölszabadított, mindjobban erősödő kereszténység regeneráló és egységesítő erejével volt erre a legalkalmasabb. A rendkívüli történelmi vezető egyéniségeket jellemző energiával igyekezett ezt a gondolatát realizálni. Merészen belenyúlt a pusztulásra immár teljesen érett pogányság féltékenyen őrzött szentélyébe: a vallási szabadságba. Egymásután fosztotta meg jogaitól, templomaitól, a nyilvános életben való befolyásától. Ezzel a tevékenységgel párhuzamosan haladt a kereszténység érdekében kifejtett működése. 324—30 közti évek erőteljes külső regeneráció jegyében folytak le, mely termékeny tevékenységet 330-ban egy specifikus keresztény metropolis, Byzánc alapításával megkoronázott. Ezzel befejezte nagy világtörténelmi munkáját. E mellett egy pillanatig sem feledkezett meg az Egyház benső bajairól, kríziseiről. Árius föllépése óta szünet nélkül a veszélyezett egység megőrzésén és az ellentétek elsimitásán fáradozott. 325-ben zsinatot hívott össze, amelyen maga is személyesen résztvett. De itt, valamint későbbi egyházas jellegű intézkedéseiben megfeledkezett azokról a szavakról, melyeket valamikor a püspökökhöz intézett: „Ti vagytok az Istentől hivatva, hogy az Egyház belső érdekeit védjétek, engem Isten az Egyház külső érdekeinek védelmére rendelt.“ Căzaropapisztikus hajlamait nem tudta fékezni. Világtörténelmi jelentőségét a kereszténységre nézve kiemelve, és igaz csodálattal elismerve, nem szabad elhallgatnunk, hogy ő volt az, ki először vitte át az államabszolútizmust a vallás terére, mely az idők folyamán kimondhatatlan sok bajt okozott Isten Egyházában.

Konstantin mint a keresztény fejedelmek typusa áll szemünk előtt. Nem szent. De ideális nagy alakja ma sem vesztett semmit va-

rázsából. Világátalakító eszméi ma is élnek köztünk. Ő szabadította föl a kereszténységet az antik-pogány állam hatalma alól, melyben emberi számítás szerint el kellett volna pusztulnia. Az ő védelme alatt lett naggyá külsőleg és belsőleg, úgy hogy mikor az erőteljes germán törzsek romba döntötték a római birodalmat, önállóan megtudott állni a néptenger áramaiban. Nemzeteket föntartó, örök érvényű eszméivel nemesítette és megtermékenyítette a germán nemzetek nyers fizikai erőit. Jórészt Konstantinnak köszönhetjük, ha ma igazi diadalérettel elmondhatjuk az Egyházzól, a világtörténet e leghatalmasabb faktoráról, hogy látta a századokat romba dőlteni; ott állt Róma

sírnál és Európa bölcsőjénél; látta fejlődésének magaslátán és nem látta vergődését a mélység sötét hatalmaival . . . És ha leghatalmasabb ideáját: az állam és Egyház együttműködését, melyet a középkor a Nap és hold ragyogó-fényes theoriájával fejlesztett, ma sohasem tapasztalt elkeseredéssel és dühvel támadják, ha láthatárunk peremén egyre sötétebb, vészthozó felhők kelnek, ha a Constantideák a szabad Egyházzól a praktikus életben napról-napra veszítenek értékükből, e gy bizonyos: a kereszt, melyet a nagy Cézár birodalmának ormaira, magas helyeire tűzött, ragyogni fog mindörökké: stat crux, dum volvitur orbis. S e jelben mi is fogunk győzni.

Az oltárszekrényekről.

Ha szem előtt tartjuk az Ur Jézus valószínűs jelenlétét a legm. Oltáriszentségben, úgy bizonyára el kell ismernünk, hogy nincs szentebb és tiszteletreméltóbb hely a templomban, sőt az egész világon, mint azon helyecske, ahol a kenyérszín alatt jelenlevő Üdvözítő trónol t. i. az oltárszekrény, a tabernaculum. Nem csupán az Ur zsámolya ez, mint hajdan a frigysekre ny, nemcsak jelkép, mint a manna, hanem az Ur valószínűs háza ez. „Terribilis est locus iste, vere hic non est aliud nisi domus Dei et porta coeli, et vocabitur aula Dei.“ Innen joggal megilleti a tabernaculumot a templomban a legszebb és legdiszesebb hely, mint a Caeremoniale Episcoporum írja (Lib. I. C. XII. n. 8.) „Sacrosancto Domini nostri Jesu Christi Corpori, omnium Sacramentorum fonti, praecllentissimus ac nobilissimus omnium locus in Ecclesia convenit, neque humanis viribus tantum illud venerari et colere unquam valeamus, quantum decet, tenemurque,“ és a tabernaculumnak az emberi erőkhöz képest, a legszebbnek és legdiszesebbnek kell lennie.

Törekedett is az Egyház mindig arra, hogy a tabernaculum megfeleljen a jelenlevő Isten végtelen méltóságának, és a különböző időkben, különböző módokat eszelt ki erre nézve. — Az első századokban, míg az üldözések tartottak, természetesen szó sem lehetett tabernaculumról, hiszen templom sem volt, hanem a katakombákban és rejtett helyeken jöttek össze a hivek a sz. misére és onnan magukkal vitték lakásaikra a legm. Oltáriszentséget, hogy a következő napokban azt magukhoz vehessék. Mikor azonban az Egyház az üldözések alól fölszabadult és templomokat emelt, mindjárt méltó helyet iparkodott adni a legm. Oltári szentségnek. Eleinte a szentély falába illesztettek egy fali szekrényt és ebben tartották az Oltáriszentséget és a tabernaculum ezen formáját az apostoli constitútiók „Pastophoriumnak“ nevezik. Ilyen pasto-

phoriumok láthatók még ma is Rómában az ősrégi „S. Crucis in Jerusalem“ bazilikában. — A középkorban, mikor a nagyobb tisztelet kedvéért az oltárok fölé négy oszlopon álló menyegyzeteket állítottak, a melyeket „ciboriumnak neveztek el, a ciborium közepéből láncon egy ezüst galamb lógott le az oltár fölé, és ebben tartották az Oltáriszentséget. Később csinos tornyocskákat helyeztek el a szentély fala mellé az evangelium oldalán az Oltáriszentség befogadására. Ez különösen a gót stíl korában dívott és ilyet hazánkban is láthatunk a rozsnyói székesegyházban. — Majd ezt az oszlopot lassankint a nagy oltárra helyezték és így kialakult a jelenlegi tabernaculum.

Ma az Oltáriszentséget csak az ilyen tabernaculumokban szabad tartani, a melyeket a nagy oltárra kell helyezni a S. Congr. 1594. okt. 28-án kelt decretuma szerint, mely így szól: „Tabernaculum S. S. Sacramenti in parochialibus ecclesiis debet esse in Altari majori regulariter tamquam digniori.“ Kivételt képeznek a székesegyházak, a melyekben minthogy a püspöki funkciók miatt a segédkezőknek többször hátat kell fordítani az oltárnak és így alig lehetne az Oltáriszentségnek a kellő tiszteletet megadni, nem a főoltáron, hanem más diszes oltáron kell tartani az Oltáriszentséget, mint a Caeremoniale Episcoporum ezt előírja.

Ugyszintén szigorú előírása a S. Rit. Congregatióknak, hogy egy templomban csak egy helyen szabad tartani az Oltáriszentséget, nem pedig két vagy három helyen. Ez a tilalom azonban csak az állandó asservatióról áll, nem tilos azonban egy rövid időre bizonyos okból pl. a szentségimádás, vagy az áldozók nagy tömege miatt más oltáron is asserválni az Oltáriszentséget.

Az Oltáriszentség jelenleg, mint föntebb jeleztük, csak az oltárra helyezett Tabernaculumban tartható. — Mondanunk sem kell, hogy ennek a Tabernaculumnak, vagyis oltár-

szekrénynek olyannak kell lennie, hogy a szentségi Jézus végtelen méltóságának minden tekintetben megfeleljen és e célból semmi költséget és fáradságot nem szabad sajnálnunk. — A lelkipásztorok mintaképe Boromei sz. Károly szép útbaigazításokat ad nekünk ez ügyben az ő pasztoralis instrukcióiban így írván a tabernaculumról: „Illud in Ecclesiis insignioribus, ubi potest, e laminis argenteis, aut aeneis, iisdemque inauratis, aut a marmore pretiosiori, fieri decens est. Intrinsicus autem tabulis populeis circum amictum esse debet, vel aliis eiusmodi; ut ab humiditate, quae ex metalli marmorisque genere existit, Sanctissima Eucharistia illo amictu omnino defendatur. Ubi Tabernaculum eiusmodi non fiat; tunc e tabulis, non nuceis, vel aliis, quae humiditatem gignunt, sed populeis aut similibus, polite elaboratis, et religiosarum ut supra imaginum sculptura ornatis, iisdemque inauratis extruatur.“ (Lib. I. C. XIII.) — Boromei sz. Károly tehát a Tabernaculum anyagául aranyat, ezüstöt, vagy bearanyozott ércet, valamint jobb minőségű márványt óhajt. Ha azonban a Tabernaculum ércből vagy márványból készül, úgy kívánja, hogy azt belülről nyárfából készült deszkákkal kibéleljük, hogy így a legm. Oltáriszentség az érc és márvány nedvességétől megóvassék. Érc és márvány hiányában, különösen a szegényebb templomokban, fából is készülhet a Tabernaculum. Ez esetben azonban Bor. sz. Károly nem ajánlja a diófát, mert nedvességet tart, hanem inkább a nyárfát és az akácfát. Nagyon jó még a tölgy és bükkfa is. A fő az, hogy a fa szépen és diszesen legyen kidolgozva.

Ami a Tabernaculum külső alakját illeti, ez nincs meghatározva. „Forma — mondja ugyancsak Bor. sz. Károly — vel octangula, vel sexangula, vel quadrata, vel rotunda, prout decentius et religiosus accomodata videbitur ad Ecclesiae formam.“ — Lényeges, hogy az oltárhoz legyen elmozdíthatatlanul erősítve és szekrényalakú legyen, ajtóval ellátva. — A barokk korban szokásba jöttek a forgató Tabernaculumok, melyeknek nincsen ajtajuk, hanem egy tengelyen forgó széles henger van a Tabernaculumba beleillesztve, és ezen henger egyik oldalán mélyedés van az Oltáriszentség befogadására és a henger forgatása által az Oltáriszentség majd eltűnik, majd láthatóvá lesz. Az ilyen Tabernaculumok, mondanunk sem kell, hogy nem felelnek meg az Oltáriszentség iránti köteles, mély tiszteletnek, mert eltekintve attól, hogy a legszentebbet pörgető módjára forgatjuk, nem tudjuk hogy elég tiszta-e az a hely, a hová a hengert befordítjuk? Ez a hely u. i. láthatatlan és hozzáférhetlen és mivel nem tudjuk azt tisztogatni, porral és piszokkal telik meg, azonkívül a pókoknak és más hasonló férgeknek könnyen hozzáférhető, és így rövid idő alatt a betlehemi istállónál is méltatlanabb helye lesz a szentségi Jézusnak. Szükséges te-

hát, hogy az e fajta Tabernaculumokat mielőbb átalakítsuk szekrényformára, a mi magában véve se nem nehéz, se nem épen költséges. Csak a hengert kell kivenni, belülről a szekrényt kiképezni és ajtóval ellátni.

Ügyszintén találhatók dupla Tabernaculumok, vagyis két szekrény egymás fölött, az alsó a ciborium, a felső az ostensorium elhelyezésére. Ezekről a jeles liturgikus Van der Stappen így ír: „Constructa inveniuntur quaedam Tabernacula eo modo, ut adsint duo loca superposita; inferior, in quo includuntur ciboria et Pyxides; superior, maior forma et splendidior ornatu, Monstrantiae custodiendae inserviens. Hanc Tabernaculi formam reprobant auctores, quia locus inferior plerumque, vel in medio gradus super mensam Altaris, vel in basi ipsius Tabernaculi sine ullo fere Tabernaculi signo dispositus, minus convenire videtur.“ (De administratione Sacramentorum Qu. 154.). Tehát minthogy ez esetben az alsó Tabernaculum alig képezhető ki megfelelően, az ilyen Tabernaculumok nem felelnek meg kellően az Egyház szándékának.

Ugyanez a jeles rubricista kifejti, mikép kell a Tabernaculumot az oltáron elhelyezni. Véleménye röviden a következőkben foglalható össze: A Tabernaculum az oltár szélétől, ahol a pap áll, 60 cmnyire legyen befelé; ez által lesz elég hely az oltáron a sz. mise végzésére és viszont a pap azért elég kényelmesen ki tudja venni az Oltáriszentséget a Tabernaculumból. Sem kisebb, sem nagyobb távolság nem alkalmas. Továbbá a Tabernaculum ajtaja az oltár mensája fölött 40 centiméterrel nyíljon, hogy így a kánontábla ne támaszkodjon a Tabernaculum ajtajához, hanem az ajtó a kánontábla fölött nyíljon.

Persze, ha mindezen kellékeket nem találjuk meg minden Tabernaculumainkban, ezen nincs módunk egykönnyen segíteni, de útmutatóul szolgálhatnak ezek az új Tabernaculumok készítésénél.

A Tabernaculumok felszerelésére és díszítésére vonatkozólag az Egyház több dolgot ír elő. Hogy kellő sorrendben haladjunk, kezdjük a Tabernaculum belsején. — Minthogy ez van a legközelebbi érintkezésben az Oltáriszentséggel, mondanunk sem kell, hogy annak ragyogó tisztának kell lennie, és az Oltáriszentségen kívül ott semmit a világon nem szabad tartani, sőt az üres sz. edényeket is, a mint purifikáltuk azokat, a Tabernaculumból rögtön el kell távolítani. A Tabernaculum belsejét hófehér selyemmel kell bevonni, vagy pedig gazdagon megaranyozni. Más színű selyem, vagy festés nem megfelelő a S. Rit. Congregatio követendő decisiója szerint: „Utrum sacrum Tabernaculum in interiori parte deauratum esse debeat, vel saltem albo serico contactum?“ S. Congregatio rescripsit et servare mandavit: „Affirmative“ (Decr. 20. Junii 1899.). — Mint-

hogy az aranyozás gyorsan veszti fényét, ajánlatosabb a Tabernaculum belsejét fehér selyemmel bevonni, a selymet azonban, a mint piszkolódni kezd, másikkal kell felváltani. — A Tabernaculum padlózatán egy hófehér corporalét kell kiteríteni, a melynek a Tabernaculum belső formája szerint kell kiszabva lennie, és ezt gyakran kell változtani, hogy mindig tiszta legyen. Sok helyen dívik az a helytelen szokás, hogy külön összehajtogatott corporale van a ciborium alatt, és egy másik ugyancsak összehajtogatva a monstrantia alatt és áldozatáskor mindig előbb kivesszik a ciborium alatt levő corporalét, azt az oltáron kiterítik és arra helyezik a ciboriumot. Holott egy és ugyanazon kiterített corporalén kell a Tabernaculumban nyugodni úgy a ciboriumnak, mint a monstrantiának, és áldoztatáskor, valamint a Szentséggel való áldáskor a papnak a rubrikák előírása szerint bursában egy külön corporalét kell hoznia az oltárhoz és arra helyezni az Oltáriszentséget és nem szabad a Tabernaculumban kiterített corporalét kivennie. Sz. Mise alkalmával pedig a sz. Mise corporaleját kell ezen célra használnia.

A Tabernaculum külső díszítésében az Egyház meglehetősen szabad kezet engedett a művészeknek. Egy stilust sem reprobál. A képek körül azonban van néhány előírás. Szabad sőt ajánlatos a Tabernaculumot az Oltáriszentség szimbolumaival pl. a buza kalásszal és szőlőfürttel, a pelikánnal vagy kehellyel díszíteni, különösen helyénvalók ezek a Tabernaculum ajtaján, nem szabad azonban a S. Rit. Congr. 1879. ápr. 5-én kelt tilalma szerint a Tabernaculumra magányos szívet festeni vagy vésni,

mint a hogy több helyen egy töviskoszoruzott és kereszttel ellátott szívet szokták Jézus sz. szívét ábrázolni, Jézus alakja nélkül. Az ilyen szívek nyilvános kultuszra nincsenek megengedve. Szabad azonban már a Tabernaculum ajtaján Jézus alakját feltüntetni, a mint szívét mutatja. Sőt imádkozó angyaloknak is helye van a Tabernaculumon. Nem szabad azonban a Tabernaculumot a szentek képeivel díszíteni, vagy a szentek szobrait és képeit a Tabernaculum fölé állítani. Az Egyház általában el szokta távolítani az Oltáriszentség közvetlen közeléből a szentek képeit és ereklyéit, nehogy úgy tűnjék föl, mintha a szentek egyenrangban lennének az Úr Jézussal, és nehogy a szentek tisztelete bármennyit is levonjon az Oltáriszentség tiszteletéből. Ezért elő van pl. írva, hogy expositio alkalmával be kell fedni az oltárképet, és az Oltáriszentséggel tartott körmenetre nem szabad elvinni a bold. Szűz vagy a szentek képeit, szobrait stb.

A Tabernaculum tetején egy kis keresztnak kell lennie, a melyet meg kell különböztetni azon nagyobb kereszttől, a mi a sz. mise bemutatásakor minden oltáron megkívántatik. Ha azonban ezen utóbbi keresztet a Tabernaculum miatt nem lehet alkalmasan elhelyezni, több liturgikus író magyarázata szerint a Tabernaculum kis keresztjét meg lehet úgy nagyobbítani, hogy egyszersmind a sz. Mise bemutatására is alkalmas legyen. Ez esetben csak egy kereszttel lesz a Tabernaculumon.

(folytatjuk.)

Tézisek a kétheti konferenciákhoz.

1. Ex theologia morali: Tractetur de praecepto primo decalogi. Quid sit religio? De oratione, eiusque necessitate et obligatione. De peccatis contra religionem; in specie: de superstitione, idololatria, divinatione, vana observantia, de magia et spiritismo. (Lásd Noldin „De praeceptio“ pag. 142. et sequ.)

2. Ex iure canonico: De impedimentis matrimonialibus; quid sunt, qualis generis et quot sunt? — In specie de impedimentis dirim.

erroris, vis et metus, defectus condit. appositae, aetatis, disp. cultus et ligaminis. (Lásd Tauber Man. Jur. Can. pag. 385—414. — Noldin „De sacramentio“ a puncto 555—558 et punct. 567—583.)

3. Evolvatur totaliter quomodo fit suscipio sive infidelio sive haeretici in Ecclesiam Cath. in Hungaria respectu juridico et liturgico. (Lásd Tauber Man. Jur. Can. § 46 et Rituale Rom.)

Hirek a provinciából.

A **congressus definitorialis**. Provinciánk Definitoriuma ápr. 3-án Budapesten kongresszusra gyült össze. A kongresszus ülését főt. Provinciális Atyánk elnöklete alatt a budai zárda tágas Provincialatusában tartották. A Definitor Atyák először kisebb rendi ügyeket intéztek el, amely után rátértek a kongresszus valódi

céljára, hogy a budapesti építkezéseket vegyék tárgyalás alá. A főt. Provinciális Atya a Ven. Def. elé tárta a már eddig eléggé ismert terveit a Provincia budapesti építkezéseiről. Az építkezés nagy aránya a jelenlegi kolostor lebontását is megkívánja. Maga Provinciális Atyánk, tartományaink más vezetőférfiai, valamint mi

mindannyian sajnálattal válunk meg a barátságos budai zárdától, de a dolog leghelyesebb megoldása ezt kívánja tőlünk. A főváros rendelete szerint csak úgy engedi meg az építkezéseket, ha a zárda kertjének derekán nyílt utcát fognak végighúzni. Emellett azonban mi magunkat sem akarjuk minden szabad levegőtől megfosztani s így ha a jelenlegi zárdánkat lebontják, a fölépítendő új zárda — a rengeteg építkezések dacára is — számunkra — egy kis csinos kertet fog bekeríteni, hol a szórakozásra szánt rövid időt kényelmesen el lehet töltenünk. Igaz, veszíteni fogunk egy ősi zárdát, amelyhez oly sok történelmi esemény fűz bennünket. A ferencrendiek csak a XVIII. században kaptak először hajlékot e szent falak között. Addig az ágostonrendi szerzetes-atyák laktak e rendházban. Maga a kolostor két részből áll, amelynek a Margitköruttra eső része a legősibb; a másik rész, mely a zárda kertjébe nyúlik, már újabb alkotás. A mult század negyvenes éveiben építették a kis zárdaépülethez. Az új zárda kétségkívül nagyobb, impozánsabb lesz a jelenleginél. Bár tudjuk, hogy az új kétemeletes s a fővárosi igényeknek megfelelő zárdaépület nem készül az eddigi kolostorok sajátos jellegű stílusában. Nem lesz benne annyi megkapó vonás, a mely az alázatosan hívó középkor vagy a későbbi századokban fölépült komoly, de mégis barátságos, meleg szerzeteházait, kolostorait jellemezte. A praxis szempontjából azonban biztos versenyezni fog Provinciánk bármelyik kolostorával.

A Definitorium örömmel fogadta el ezen merész — de Provinciánknak szilárd alapokat nyújtó terveit — s készséggel nyújtotta az építkezéshez beleegyezését. A hatalmas mű már csak az építészektől várja befejezését. Az ülés alkalmával ismételten tárgyalt a két műépítész, Tóry Emil és Pogány Móric urakkal, kik már serényen dolgoznak a terveken. Továbbá értekezett a kongressus definitoriális dr. Horváth Tivadar jogtanácsos és bankigazgató urral, ki az építkezések fődözésére szükséges összeg fölvételénél fog Provinciális Atyánk rendelkezésére állani. A kölcsön fölvételét a kongressus Horváth Tivadar ur ügyességére bízta, aki, ha a jelenlegi kedvezőtlen pénzügyek közepette alkalmas kölcsönhöz jut, még ez esztendőben megkezdik az építkezéseket.

Az új szatmári zárda. Provinciális Atyánk a Def. Congressus elé terjesztette mélt. Boromissza Tibor szatmári megyés-püspök úr azon ajánlatát és forró óhaját, hogy a szatmári zárdát még az idén provinciánkbeli atyákkal töltsse be. Az előterjesztésre a kongressus véglegesen határozott az új zárda betöltéséről és örömmel karolta fel a zárda elfoglalását. Jelenleg a zárda ügye a következőképen áll. Mivel a pápai dekrétumok értelmében csak ott lehet új zárdát erigálni, ahol biztos alap van

legalább tizenkét szerzetes megélhetésére, a megyéspüspök Úr Öméltósága a „Hám János“-féle alapítvány járadékát, amely évenként 4000 koronát képez, de amely nem elégséges a szerzetesi familia fönntartására, — azzal toldotta meg, hogy az odaérkező szerzetesek számára új plébániát emel és így biztosítani fogja a zárda jövőjét. A város tetemes része — Németi amit a Szamos folyó választ el Szatmártól, lesz az új plébánia területe. Provinciális Atyánk az új zárda és plébánia felállítására előírt rendeleteknek már eleget tett, amennyiben az ügyet Rómába fölterjesztette, hogy a „beneplacitum apostolicum“-ot kieszközölje. Az új zárda erigálását Rómában okvetlenül tetszései fgoadják s örömmel adják ahhoz beleegyezésüket, legfeljebb az új plébánia incorporálásában látnak némi akadályt. Mi azonban mindezek dacára reméljük a legjobbakat. Továbbá az új zárda és plébánia föllállításához szükséges az esztergomi Hercegprimás s a kultuszminiszter engedélye, amelyek kieszközlését a szatmári megyés-püspök Úr volt kegyes magára vállalni. A Hercegprimás Ő excellenciája már kijelentette, hogy örömmel látja s szívesen adja beleegyezését, hogy a szatmári zárdát és a plébániát szent Ferenc gyermekei elfogadják. A kultuszminisztertől eddig nem jött ugyan a válasz, de attól nem is kell tartanunk, hogy esetleg az vetné közbe tiltó szavát. Különben a kultusz-miniszter beleegyezését maga a megyéspüspök Úr sürgeti legjobban, hogy minél előbb betölthessék az új rendházat. A Def. Congressus annál nagyobb örömmel fogadta el a szatmári zárdát, mert ott, ha Provinciánk egyéb körülményei megengedik, — még az idén alkalmas otthont nyújt a Collegium Seraphicum ifjusága részére. A szatmári zárda ugyanis eddig a tanító-képezdei növendékek számára volt fölszerelve. Következőleg akár a lakhelyet, akár a nevelés megkönnyítését illetőleg az új zárda sokkal alkalmasabbnak nyilvánul, mint az eddigi máriaradnai kolostor. Tehát a szatmári zárda elfoglalása csak hónapok kérdése. Ily előzmények után reméljük, hogy az új zárda július elején benépesedik ferences atyákkal s a megyés-püspök Úr aranymiséje alkalmával — július 31. — már gyermeki szeretettel üdvözölhetik az ősz főpásztort franciskánus alattvalói.

Zárdánk megújítása. Pár évvel ezelőtt a kecskeméti zárdánkat és templomot kegyetlenül megviselte a pusztító földrengés. A könnyörülő hivek filléréiből s a vall. és közokt. miniszter kegyességéből — ki tetemes összeget adott a vallásalapból — a földrengés által megrongált s oly szomorú állapotba jutott kecskeméti zárdánkat a templommal együtt kívülből kijavítják és megújítják. A templom belsejét ugyan pár évvel ezelőtt restaurálták s így annak csak dezolált külseje kerül megújítás

alá. Különös érdemei vannak a megújítás körül Sipos Benedek házfőnök atyának, ki nem riadt vissza semmi fáradságtól, hogy a gondjára bízott zárdának és templomnak ismét visszaadja a szomorú katasztrófa előtti fényét. —

Nagyszécsényi zárdatemplomunk is restauráció alá kerül. A kultuszminister főt. Ambró János házfőnök atya kérelmére a templom tetőzet fedezését a vallásalapból nyújtja.

A nagyhét és husvét Gyöngyösön. A gyöngyösi zárdatemplom a nagyhét meghatározott szertartásai alatt szokatlan módon látogatott lett. Szerdán, csütörtökön és pénteken a Lamentatiókat az Atyák és hittanhallgató növendékek a szokásos módon tartották meg. Mind a három napon a Lamentatiók utolsó részét a növendékek énekkara kifogástalan precizitással adta elő négyszólamban. Ugyesztén a Laudest befejező Benedictus-t és Miserere-t páratlan hatással adták elő. A jólsikerült énekszámok a theologiai énekkarának fáradhatatlan lelkü dirigense Dobos Dénes lector atyának jóízűségét és finom zenei érzékét dicsérik. A legmélt. Olt. szentség szerzésének emlékűnnepén Provinciális Atyánk tartotta segédlettel a konventualis misét. Mise alatt a theologus növendékek a korális részek mellett Hartmann és Haller polyphonját adták elő. Mise alatt a papság nagyobb része, a házbeli Atyák és testvérek Provinciális Atyánk kezéből vették az Ur szent testét.

Husvét napján Provinciális Atyánk ismételten élt a Provinciálisoknak nyújtott privilegiummal és pontifikális misét celebrált. Az ünnep fényét csak emelte, mikor tizenegy assistens kíséretében a szépen díszített oltárhoz lépett.

Személyi hírek. Főt. Provinciális Atyánk P. Március Marcellt Szabadkáról Dunaföldvárra; és fr. Mácsai Joachim laikus testvért Kaplonyból Bajára disponálta.

P. Bakocs Károly.

Egy fáradhatatlan munkás dőlt ki a szegedi Testvéreink közül: P. Bakocs Károly atya. Halálhíre váratlanul ért mindenkit. Még előző napon lankadatlanul véggezte a husvét gyóntatásokat a Szeged-Alsó-központi hívek között. Éjjel váratlanul agyszélhűdés érte. Mikor szobájába jutottak, eszméletlenül találták s így önkívületi állapotban feküdt két napig, egy pillanatra sem jött magához, míg végre március 13-án az Urban csendesen kiszenvedett. Provinciánk egy igazi munkást veszített benne, ki mindig örömmel, lelkesedéssel véggezte a hívek között a sok lemondással s áldozattal járó tanyai pásztorációt. P. Bakocs Károly szül. Gyöngyösön 1863. jul. 22-

én. A rendbe lépett 1876. július 20-án, pappá szentelték 1883. jan. 2-án. Buzgó papi működésének legnagyobb részét a szegedi tanyákon töltötte. R. I. P.

A halála által megüresedett állást Provinciális Atyánk nem tudja betölteni s így egyelőre a szegedi és szabadkai zárdá-testvérek járnak ki Alsó-központra Nagypál Kilit adminisztrator atyának nehéz munkájában segédkezet nyújtani.

Missziók és lelkigyakorlatok. Ismét örömmel közöljük, hogy Provinciánkban néhány atya, — szent Ferenc Atyánk szellemétől áthatva, kiléptek a zárdá falai közül s apostoli buzgósággal hirdették az Ur igéjét. Így Prieszter Ágoston máriaradnai házfőnök atya egymásután tartott a környéken több napig tartó missziót. — P. Jászai Benvenut pécsi h. házfőnök husvét előtt 4 napi missziót tartott Kisvejkén, husvét után pedig P. Hrebák Gergelyvel 8 napig Bikalon. A melyről a „Dunántúl“ a következőket írja: „Lélekemelő, fenséges missziós napok folytak le március 30-tól április 6-ig Bikalon Hoffer Gergely plébános buzgólkodására. Március 30-án délután 5 órakor történt Jászai Benvenut és Hrebák Gergely pécsi szent ferencrendi atyák ünnepélyes felvezetése a plébánia házból a templomba. Hoffer Gergely helybeli plébános üdvözlő és bemutató beszéde után megtartották misszió bevezető beszédüket: P. Jászai német, P. Hrebák magyar nyelven. A misszió hatása örömdetes volt. Meggyőnt és áldozott mindenki. Mindennap tömve volt a templom hívekkel, még az ág. ev. felekezetűek is számosan eljöttek, csak hogy a missziós atyák gyönyörűséges igéit hallhassák. Lélekemelő és fenséges volt április 6-án, vasárnap reggel a legméltóságosabb Oltáriszentség imádsására rendezett körmenet; férfiak, nők, iskolások mind égő gyertyával vettek részt. A szent misszió az Eucharisztikus Jézus nevében folyt le és a hívek a lélekemelő és épületes szent beszédekből nemcsak megértették, hanem a gyakorlatba át is vitték a gyakori szent áldozást. Bár úgy lenne, hogy e szent missziós napok csodálatos hatása tartós volna s a hívek vallásos buzgósága állandó maradna.“

P. Havas Kapisztrán, mint multkor már jeleztük, a szegedi tanítóképző növendékeinek tartott szent gyakorlatokat 3 napon át. Szavainak áldásos hatása szép gyümölcsöket termett az ifjú szívekben s felejthetetlen emléket hagyott hátra lelkükben. A jó Isten áldása legyen apostoli fáradságukon!

Szerkesztői üzenet.

A R. T. Közlöny költségeihez ujabban hozzájárult az eperjesi zárdá 7 koronával.